

PARADA I FONDA EN ARRIBAR A LA MISCEL·LÀNIA NOMBRE 75

Antoni Tuduri

Secció de Genealogia
de l'Ateneu de Maó

Com aquell que no vol la cosa, després de prop de 3 anys des de la publicació de la primera miscel·lània, hem arribat a un nombre que, sense zeros, és força rodó: setanta-cinc (en números, 75).

L'inici d'aquests modestes escrits no va ser altre que el repte, suau, açò sí, que em va proposar Laura Bañón, a conseqüència d'haver escrit un article commemoratiu de la figura d'Àngel Ruiz i Pablo, l'any que es commemorava el 150 aniversari del seu naixement a Castell. M'haureu de disculpar pel fet que descobreixi l'origen d'aquesta secció, però he cregut oportú dir-ho. La meua proverbial inconsciència davant de reptes com aquest (i tants d'altres) acompanyat pel fet que fins aquell dia un servidor no havia escrit mai en la llengua catalana en la qual l'escriptor del meu poble va sobresortir, amb molta més elegància, precisió i, perquè no dir-ho, contundència. No entraré a discutir si Ruiz i Pablo emprava la versió popular o la més normalitzada; tampoc vull opinar sobre aquest tema, atès que la normalització de la llengua catalana es deu a la feina lenta, pacífica i sistemàtica d'un enginyer industrial (no era ni lingüista ni filòleg de formació) com era Pompeu Fabra. Es tracta d'una tasca de sistematització d'una llengua que havia degenerat fins a límits insospitats, i basada en criteris lògics i

científics. Val a dir que si us molesteu en llegir textos escrits en llengua castellana de les primeries del segle XIX, podreu constatar l'evolució i sistematització derivats de la feina feta per l'Acadèmia de la Llengua a finals del segle XVIII. És positivament sorprenent l'evolució de la dita llengua castellana, especialment pel que fa a l'ortografia. Les llengües són com éssers vius en constant mutació, que cal conèixer, domesticar i adaptar a la vida quotidiana. No són res més que eines de gran utilitat per la comunicació i convivència de la gent que les empra.

♦ **AMB TOTES LES RESERVES DEL MÓN**, faig meves aquelles paraules d'Àngel Ruiz i Pablo, escrites al pròleg de «Per fer gana» (1895) que em permetre reproduir aquí:

«Perquè una cosa hi ha de nou, cavallers, i aquesta cosa és que jo no escric per donar gust a tothom, sinó per dir lo que hi trob i perquè prenguin pedreta es qui en vulguin. Açò de s'escriure, per es qui té vergonya, no és un ball encantat en el qual succeeix que es qui el treu fa sonar lo que vol...».

Aquesta frase em va donar ganes i motius per utilitzar el català, més o manco normatiu, per poder donar a conèixer les modestes investigacions que es deriven de l'estudi de la genealogia dels menorquins. Era un nou camí per a donar certa publicitat a l'enorme treball iniciat per Antoni Guasch Bosch fa un munt d'anys i que estem ajudant a tirar endavant un petit grup d'entusiastes aprenents de genealogistes, sempre

al darrer del mestre Guasch.

Qui hagi seguit amb certa assiduitat les miscel·lànies haurà pogut observar que l'esquema i les formes utilitzades han anat guanyant senzillesa i perdut la rigidesa inicial. Dels primers personatges (Ruiz i Pablo; germans Preto Neto; germans Orfila Rotger, Francesc d'Albranca, etc) he anat passant a altres personatges més desconeguts per a un servidor, que han anat més que demanant, exigint la meua atenció i obligant-me a cercar dades i detalls de les persones a qui es feia referència. M'he sorprès jo mateix, quan m'he endinsat en un grup molt divers de persones, algunes d'alta consideració i altres, simples personatges populars dels quals es va perdre la memòria. Gent com el general nord-americà Esteve Benet Hernández o com els esportistes olímpics Antonio Vela Vivó o l'inefable *Doro* Pons Pons, absolutament desconeguts per qui escriu aquestes notes, passant per personatges més o manco llegendaris com ara és en Floris el de la perfumeria de London (a qui, per cert, he pogut rejoiner 50 anys, atès que la data fundacional de la seva botiga, 1730 era incompatible amb els documents que demostren que la fundació devia ser l'any 1780; cal esperar que ningú s'enfadi) fins al pescador que va ajudar a redescobrir la tècnica de tint de la porpra, possiblement Alonso Guillasso, passant per personatges populars com ara en *Sopitas* (Gabriel Pons Pons) o en *Nan Coc* (Joan Gomila Serra), conservador i difusor junt amb la seva dona na *Pepa Xereca* (Josepa Puiggròs Torres) del ball des còssil, també conegut com a ball

d'Escòcia, sense oblidar *Aquella* (Anna Camps Seguí, la fàmula del músic i capellà Damià Andreu Sitges), m'han permès estudiar i divulgar fets, detalls i anècdotes que he considerat oportú escriure i publicar damunt les pàgines d'«**Es Diari**», sempre en versió paper. Els nous suports informàtics els he deixat per altres ocasions i persones.

No tinc una idea massa clara de si aquestes 75 miscel·lànies han sigut d'utilitat pels lectors; esper que sí, però em permetreu que, com també va deixar escrit Ruiz i Pablo al ja esmentat pròleg de «Per fer gana», faci meu el següent paràgraf:

«Jo som així, i ja es sap que es geni no es pot tòrcer, i qui és bo d'es fat menja fat i qui és salat és salat, i cada homo és un món; i jo em present tal com som, i qui no en vol, que no en prengui».

Hala idò, mentre hi hagi personatges que em demanin (o m'exigixin) permís per sortir de la foscor històrica, amb els deguts respectes amb tot el que sigui digne de consideració, miraré d'aprofitar aquesta senzilla finestra per, aprofitant les nostres feines genealògiques, donar visibilitat a tants de menorquins i menorquines que ens han precedit a la història (amb minúscules) de Menorca. Quan es tracta d'Història (en majúscules), ja tenim professionals prou documents i prou informats i coneguts per a tothom. Valgui aquí el record del bon amic José Luis Terrón Ponce, que ha tingut el mal detall de deixar-nos un poc més orfes en el món històric illenc.

Per qui estigui interessat a repassar les 74 miscel·lànies anteriors, pot posar a internet «www.tuduri.com» i allà són conservades. També podreu conèixer els prop de 157.000 persones d'origen menorquí que surten a l'enllaç «genealogia dels menorquins» a la mateixa web, obra d'Antoni Guasch.

Pels creients, bon Nadal i pel que no ho són tant (o gens) bon solstici d'hivern.